

II.

Evenals de meeste steden der middeleeuwen, was Meersenberg verdeeld in verscheidene kwartieren of wijken, welke ieder bewoond werden door lieden, die hetzelfde bedrijf uitoefenden ofwel van dezelfde kaste waren. Zoo had men er de wijk der edelen, gemakkelijk van de andere te onderscheiden, daar al de woningen er van steen opgebouwd waren, met het familiewapen van de eigenaars boven de straatpoort, en hoektorentjes van schietgaten voorzien, die elk dier heerenhuizen of „steen” het uitzicht gaven van kleine sterkten, hetgeen zij inderdaad waren.

Verder had men de wijk van de wevers, van de beenhouwers, van de ijzersmeden, van de lederbewerkeren, van de brouwers, van de ververs, van de timmerlieden en schrijnwerkers, van de kooplieden, enz. In de laatstgenoemde wijk woonden de geneesheeren en apothekers, de barbiers, de rechtsgeleerden en het meerendeel der poorters zonder beroep. Men vond er ook de meeste winkels en drankhuizen. Voor wat de openbare veiligheid betreft, was die wijk het slechts befaamd; men vond er tal van stegen of zakstraatjes en binnenplaatsen, welke tot verblijfplaats verstrekten aan bedelaars, dieven, straatridders en liederlijke vrouwen. 's Avonds na de taptoe verlieten dezen hunne schuilplaatsen en maakten de straten der stad zóó onveilig, dat de poorters en de edelen zich slechts van het hoofd tot de voeten gewapend in de duistere straten waagden.

De taveerne van Riekje Wipneus was in eene der kronkelende straten dier wijk, niet verre van de hoofdkerk gelegen. In heel Meersenberg was er geen drankhuis, dat zoo druk bezocht werd. De gelagzaal was lang, smal en laag van verdiep. Aan de balken, waarop de zwart berookte zoldering rustte, hingen van afstand tot afstand, aan ruwe ijzeren haken, gedroogd vleesch, worsten, bussels ajuin, look en sjalotten, zakjes met erwten, boonen, boksboonen, linzen, enz.. Hier en daar waren kleine schabben aan de muren bevestigd, waarop ijzeren potten stonden, met olie gevuld, elk voorzien van eene wiek, welke des avonds aangestoken werden en alsdan eene weifelende klaarte over de langs de wanden geplaatste tafels verspreidden.

Op elk uur van den dag vond men er hongerige of dorstige bezoekers

en zag men er Riekje en hare dienstmaagden vlug en vroolijk met dampende schotels en potten schuimend bier of lekkere mede rondragen. Tusschen de gewone klanten der taveerne bemerkte men zeer zelden eerzame poorters van Meersenberg; 't waren meestal soldeniers van den graaf, dienaars van de naburige edelen, dorpers uit den omtrek, zwervende partijgangers, rabauten en vrouwen uit de laagste volksklas, welke men er aantrof.

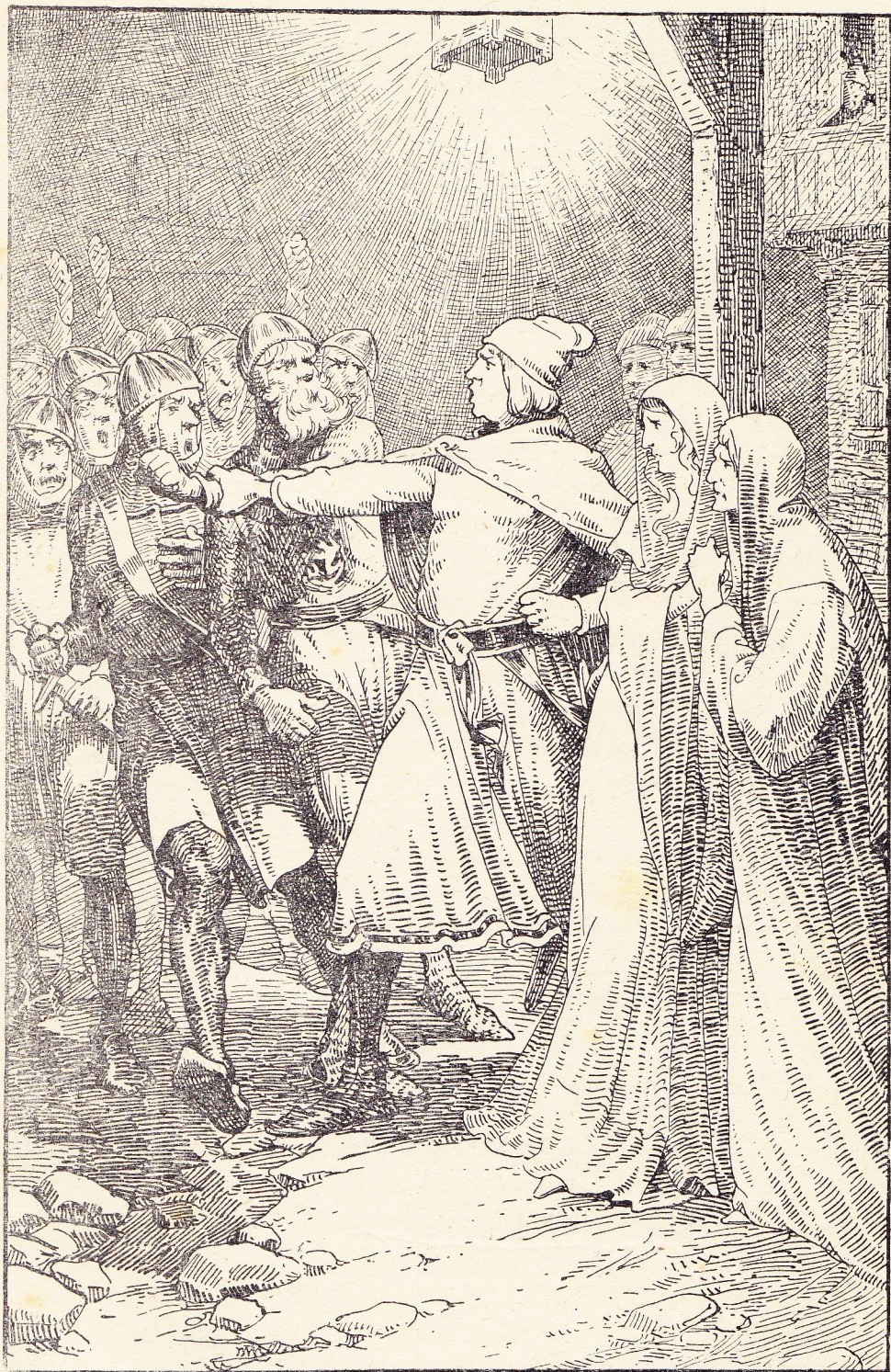
Riekje was groot en struisch en, zooals men gemeenzaam zegt, voor geen klein geruchtje vervaard. Ook had zij niemands hulp noodig om de orde te doen heerschen of te herstellen tusschen hare brutale en soms zeer rumoerige gasten. Gebeurde het dat een der drinkebroers het al te bont maakte en eene vechtpartij ging uitlokken, dan trad zij kalm en onbevreesd op hem toe, greep hem met hare sterke vuisten vast en smeed hem op de straat.

In die tijden van ruw geweld waren spierkracht en onverschrokkenheid, vooral bij vrouwen, het beste middel om zich te doen eerbiedigen. Stellig is het, dat zij vaak het onderspit zou gedolven hebben voor dezen of genen forschen klant, maar dan ware het even stellig geweest, dat de andere bezoekers de kloeke waardin dadelijk ter zijde zouden gesprongen zijn in dien ongelijken strijd.

Riekje Wipneus wist zeer wel dat heur drankhuis niet in geur van heiligheid stond bij de overheid, en dit was heel waarschijnlijk de oorzaak, waarom zij er zoo aan hield, dat de strenge verordeningen op de drankhuizen in heure taverne nageleefd werden. Bier, mede en wijn waren van de beste soort, de prijzen waren billijk en de kannen en kroezen hadden minstens den inhoud, welke door de stedelijke voorschriften bepaald was.

Nauwelijks hadden de klokken de taptoe geklept, of zij dwong de grafelijke krijgsknechten, welke zich dien avond in de taverne bevonden, hunne kroezen te ledigen en hare woning te ontruimen. Deze gehoorzaamden met weerzien en gaven in bedekte bewoordingen te verstaan dat de dag welhaast zou aanbreken, waarop de strenge verordeningen op het krijgsvolk zouden geheven worden. Hierop had Riekje geantwoord dat zij de oude verordeningen zou naleven, zoo lang zij in zwang waren; kwamen er nieuwe, welke toelieten dat het krijgsvolk langer dan tot zeven ure mocht uitblijven, dan had zij er niets tegen dat de soldaten in hare taverne bleven, al ware het tot middernacht, op voorwaarde echter dat zij er niets beschadigden of stolen, dat zij flink dronken en goed betaalden. Riekje Wipneus was dus, lijk men het noemt, eene uitgeslapen vrouw!

Toen de krijgsknechten de taveerne verlaten hadden, gaven zij, door den drank opgehitst, hunne booze luim lucht door aan de gesloten vensterluiken te rukken, met de vuist op de huisdeuren te beuken, met steenen

Duwde hij een paar mannen ter zijde en plaatste zich voor de beide vrouwen. (blz. 18)

tegen de houten of ijzeren uithangborden te smijten, gemeene liedjes te zingen en de geluiden van allerhande dieren na te bootsen.

Aan den hoek eener dwarsstraat, niet verre van de groote markt, stieten zij plotseling op twee vrouwen. Deze, de dronken soldeniers bemerkende, slaakten een kreet van schrik en wilden ijlings op hunne stappen terugkeeren. Maar het was reeds te laat! Als bij onderlinge afspraak hadden een viertal dezer eene snelle omtrekkende beweging uitgevoerd en versperden haar den terugweg.

De eene der vrouwen was niet jong meer. Te zien aan haar gerimpeld gelaat en aan de grijze haren, welke langs beide zijden onder heure donkere kap uitkwamen, was zij vast de zestig voorbij. Hare gezellin was een beeldschoon, achttienjarig meisje. Vreesachtig keek deze de mannen aan, die hen grof lachend omringden. De oude vrouw behield hare tegenwoordigheid van geest en voegde de onwelkome gasten toe:

— Wat beduidt dit? Waarom verspert gij ons den weg?

— Wel, oude, klonk het spottend antwoord, omdat wij nieuwsgierig zijn en gaarne het gelaat zien der vrouwen, welke wij 's avonds op onzen weg ontmoeten!

— Goed gesproken, Markus! riep een der makkers van den woordvoerder.

Deze laatste was een groote, grove kerel, wien het aan te zien was, dat hij vast veel meer spierkracht dan vernuft bezat. Hij richtte het hoofd fier op, sloeg met de vuist op zijne breede borst en verklaarde:

— En waarom zou ik niet goed spreken? De drommel! Als ik eenige potten mede van Riekje in de maag heb, dan ben ik minstens zoo welsprekend als ridder Boso van Gellenghe, en dat wil wat zeggen!

Zich daarna tot de beide vrouwen wendend, vervolgde hij:

— Wij zijn allen ruiters van den edelen graaf Hugo van Meersenberg, uwen heer en meester! Wij hebben dus het recht u een poosje op te houden om samen wat te praten.

— Moeder Katrijne, die menschen zijn dronken, fluisterde het meisje hare gezellin toe.

— Men zou stekeblind moeten zijn om dit niet te bemerken, Walda!

— Heeren ruiters, smeekte het meisje, ik bid u ons door te laten! Het wordt laat en wij moeten reeds voor de taptoe te huis zijn!

Bij het hooren dier zachte, welluidende stem deed Markus, welke de aanvoerder der bende scheen te zijn, een stap nader en riep:

— Bij mijn baard! Wat een mooie stem! Ze klinkt zoo streelend als die van een nachtegaal! Maar vogeltjes, die in 't donker zingen, worden door de kat beloerd! Laat mij uw neusje eens wat beter zien, mijn schatje!

Dit zeggende stak hij de hand uit om den doek vast te grijpen,

welke de maagd om haar hoofd geslagen hield. Het brutale opzet van den groven kerel werd echter vrijdeld door de oude vrouw. Deze had zich snel tusschenbeide geplaatst, weerde de uitgestoken hand af en riep:

— Onbeschaamde schubjak! dat lukt u niet!

De ruiter begon te lachen.

— Maak u zoo boos niet, oud vel, antwoordde hij spottend. Wij zijn lustige krijgslieden, vrienden van drank en van mooie vrouwtjes!

— Laat ons met rust en gaat uws weegs!

— Hei, makkers, zou men niet zeggen dat die oude bes denkt, dat wij haar de kin willen streelen?

— Wel ja, lachte een der ruiters. Zij is misschien jaloersch en zou willen dat...

— Onbeschofte kerel! kreet Katrijne.

— Wees maar niet ongerust, oude, jekte een ander ruiter. Uwe grijze haren zullen geëerbiedigd worden, en uw gerimpeld, perkamenten vel ook!

Moeder Katrijne sidderde van verontwaardiging.

— Ik zal uwe laffe handelwijze vertellen aan mijn echtgenoot, den meier van Meersenberg, riep zij. Kom, Walda, laat ons gaan!...

— Ho la la! spotte Markus. Zoo zult gij ons niet ontsnappen! Wij laten u niet los, vóór dat die mooie meid ons allen omhelsd heeft!

— Laat af, of wij roepen om hulp!

— Roept zoo luid en zoo veel het u lust! En al klonk uw gekras luider dan de klok van uw belfort, die ons vandaag niet weinig verveeld heeft, toch laten wij u niet gaan!

Sedert eenige oogenblikken waren op korten afstand vandaar een drietal mannen in de straat verschenen. De groep bespeurende en door het gerucht der stemmen aangetrokken, verhaasten zij den stap en naderden snel, zonder door de krijgslieden bemerkt te worden.

— Heeren, laat ons door, bad het meisje weer.

— Dat kunt ge begrijpen, mijn duifje, wedervoer Markus. Wees nu maar heel lief en geef ons ieder twee malsche zoenen!

— Nooit!

— Spoed u, meid, of moeten wij eerst beginnen? Komaan ik zal...

— Gij zult niets! klonk er nu eene forsche stem achter hem.

De soldeniers keerden zich verrast om en keken den spreker onderzoekend aan. Deze was een breedgeschouderd jonkman, met open gelaat en fieren blik. Zonder plichtplegingen en zonder allermint rekening te houden van het aantal tegenstanders, duwde hij een paar ruiters ter zijde en plaatste zich voor de beide vrouwen.

— Meester Lieven, juichte het meisje. We zijn gered, moeder Katrijne, we zijn gered!

De krijgsknechten, bemerkend dat zij slechts met drie mannen te doen hadden, lieten een spottend gelach hooren.

Markus plaatste zich met de vuisten in de heupen voor den jongen wapensmid, mat hem van het hoofd tot de voeten en grijnsende hem daarna minachtend toe:

— Wie zijt gij, die u met onze zaken durft bemoeien, en een toon aanslaat als waart gij ridder Reinout zelf, of Ogier de Deen of de schrikkelijke Roelant?* Wie zich zoo durft aanstellen moet meer zijn dan een laat en gulden sporen dragen!

— Noch edelman, noch laat! was het fiere bescheid. Ik ben vrij poorter en gezwoorne dezer stad! Nu gij dit weet, beveel ik u deze vrouwen met rust te laten en oogenblikkelijk de plaats te ruimen!

— Die jonge snoeshaan spreekt wel stout!

— Ja, veel te stout!

— En dat mogen wij niet dulden!

— Ellendige schubjakken! Gehoorzaamt of ik doe u door de nachtwacht aanhouden!

— Grafelijke ruiters aanhouden? lachte Markus. Bij den buik van mijn patroon, dat gaat al te ver. Makkers, zulke beleediging mogen wij niet ongestraft laten!

Bij het hooren dier bedreiging greep een der poorters, die buiten den kring gebleven waren, een hoorn, die bij middel van een kettinkje aan zijn gordelriem hing, bracht hem haastig aan den mond en haalde er eenige langgerekte tonen uit. Daarna, zijne dagge ontblootend, riep hij:

— Trek van leer, meester Lieven! We zullen die kerels laten zien dat hun gesnork ons geen schrik aanjaagt, en dat wij de meesters te Meersenburg zijn!

— De meesters, gij? brulde Markus, dat gaan wij dadelijk zien! Mannen, grijpt die balkende ezels bij de ooren en houdt ze goed vast, terwijl ik de meid omhels!

— Ploerten!

Lieven, die als gezwoorne het recht had een zwaard te dragen, rukte het blinkende wapen uit de scheede en maakte zich tot houw en stoot gereed. De ruiters hadden insgelijks het zwaard ontbloot. Een bloedig gevecht was op handen, waarvan de uitslag onvermijdelijk noodlottig zou wezen voor de drie dappere poorters, daar hunne tegenstanders, minstens viermaal zoo talrijk, allen met scherpe zwaarden gewapend en door helm en maliënkolder beschermd waren.

Maar op dit hachelijk oogenblik werden hier en daar deuren geopend

* Drie helden uit de Sage der Vier Heemskinderen.

en traden er gewapende poorters buiten, terwijl van den kant der groote markt de nachtwacht kwam toegesnel. Op minder tijd dan er noodig is om het tooneel te beschrijven, werden de soldeniers langs alle zijden door eene dreigende menigte ingesloten en zagen zij de scherpe punten der pieken van de nachtwacht op hunne borst gericht.

— Slaat dood de schubjakken! Slaat dood de trawanten van den graaf! klonk het dreigend uit den dichten volkshoop.

Maar nu drong Lieven naar voren en riep met gebiedende stem:

— Houdt op, poorters van Meersenberg! Uwe wethouders alleen hebben het recht over het lot dier kerels te beslissen! Eerbied voor de wet! Wie niet gehoorzaamt zal als muiter gestraft worden!

Zich daarna tot de krijgsknechten keerend, bevel hij:

— De wapens neer! Terstond!

Markus en zijne gezellen, beseffende dat weerstand bieden nutteloos en levensgevaarlijk voor hen zou wezen, lieten hunne zwaarden zakken. Lieven deed hen door de piekeniers ontwapenen en gebod hen naar de stadsgevangenis te brengen.

De ruiters werden door de burgersoldaten omringd en de stoet zette zich in beweging. De koene wapensmid en zijne gezellen traden naast de beide vrouwen voort en ondervraagden hen over de toedracht der zaak. Zoo vernam hij uit den mond van vrouw Katrijn, die, zooals wij reeds gehoord hebben, de vrouw was van Pieter Hespel, dat Walda, de dochter van Berthold den wagenmaker, dien namiddag bij haar had doorgebracht, zooals het meisje menigwerf placht te doen. Toen de avond viel had de oude vrouw haar een eind weegs uitgeleide gedaan, en zoo was het gebeurd, dat zij door de dronken krijgsknechten ontmoet werden.

— Die rekels worden van dag tot dag stouter, bromde de jonkman. Het wordt hoog tijd dat er aan hunne onbeschoftheid paal en perk gesteld worde. Het misdrijf van dezen avond heeft de maat doen overloopen!

— Ik denk dat ze aan een geheim ordewoord gehoorzamen, meende Lode van het Huis ter Beke.

— 't Is mogelijk, vriend. Maar het zal ons niet beletten een voorbeeld daar te stellen, door de wet in al hare strengheid toe te passen. Er moet een einde aan komen, 't moge kosten wat het wil!

Op het oogenblik dat de troep het marktplein betrad, dat zich vóór het raadhuis uitstreckte, weerklonk er paardengetrappel en verschenen er, uit eene andere straat komende, een paar prachtig uitgedoschte ruiters, gevolgd door eenige bereden dienaars. De eene dier ruiters was niemand anders dan de machtige graaf Hugo van Meersenberg, een der voornaamste leenheeren van Nederlotharingen.

Heer Hugo was een man van ongeveer dertig jaar; hij was van

middelbare gestalte en had fijne, zeer regelmatige trekken; maar niettegenstaande zijn mooi gelaat en de streelende zoetluidendheid zijner stem, was er iets spottends in zijn glimlach en bijwijlen iets katachtigs in zijn oogopslag, dat de boosheid van zijn karakter en de verdorvenheid zijner ziel verried.

Zijn gezelschap kon eenige jaren ouder wezen. Zijn hoekig gelaat met langen, gebogen neus, zijne dunne lippen en zijn doordringende blik, deden onwillekeurig aan zekere groote roofvogels denken. Hij was de neef van den graaf en heette Boso van Gellenghe, heer van Morckhoven, Bouwel en andere plaatsen. Ridder Boso was de vertrouweling van Hugo en stond bekend om zijn heerschzuchtig karakter en zijne sluwe welsprekendheid.

Toen zij de poorters voorbij reden hield de graaf plotseling zijn paard stil. Hij had bij het licht der opkomende maan de gevangenen herkend, welke tusschen de piekeniers twee aan twee voortstapten en nu en dan door bedreigingen en grove vloeken hunnen toorn lucht gaven. Ook de ruiters hadden hunnen meester herkend; zij weigerden voort te gaan en riepen:

— Heer graaf, de poorters brengen ons, uwe mannen, maar de gevangenis!

De edelman fronste de wenkbrauwen.

— Wat is er hier gebeurd? vroeg hij op scherpen toon.

— Men heeft ons aangehouden, heer graaf! tierde Markus.

— Wie is de vermetele die het gewaagd heeft daartoe bevel te geven? Ik wil hem kennen!

Nu trad Lieven vooruit, ontblootte het hoofd en antwoordde op eerbiedigen, doch vastberaden toon:

— Ik!

— Gij? wedervoer de burgheer met zulke verachting in zijne stem, dat zij den jonkman deed verbleeken van toorn. Deze bedwong zich echter en verklaarde met schijnbare kalmte:

— Edele heer, ik bid u mij eenige oogenblikken aan te hooren. Voor

Graaf Hugo.

niets ter wereld zouden wij willen dat uwe edelheid ons van willekeur, vooringenomenheid of wetsverkrachting zoudt kunnen verdenken!

— Zoo? Maak het dan kort, heel kort!

— Edele heer, deze uwe krijgsknechten, door drank tot baldadigheid opgehitst, hebben het daarstraks gewaagd de vrouw van onzen meier en de dochter van Berthold den Wagenmaker te beleedigen....

— Ba! Zijn die dan van betere stof dan gij?

— Van dezelfde, heer! Dat wil zeggen van de stof, waarvan al de wezens gemaakt zijn, die voelen en denken, wier ziel kan lijden en juichen!... Doch ik ga voort. Uwe krijgsknechten waren op het punt de twee weerlooze vrouwen geweld aan te doen, toen ik met een paar vrienden, beiden medegezwoornen dezer stad, toesnelde. Ik maakte uwe dappere (en Lieven legde een spottenden nadruk op dit woord) krijgers met mijne hoedanigheid van wethouder bekend, gebood hun die vrouwen met vrede te laten en dadelijk huns weegs te gaan. Dit laatste was overigens hun plicht daar de klok de taptoe reeds verkond had. In stede van mijnen raad te volgen, hebben zij ons beschimpt en het zwaard getrokken om ons aan te vallen.

— En met drieën hebt gij een dozijn mijner wapenlieden, door mijn luitenant Markus aangevoerd, kunnen bedwingen? hoonlachte de graaf.

— Toch niet, edele heer. Met drieën waren wij gewis voor de overmacht uwer koene ruiters bezwiken. Maar toen de nachtwacht en de gewapende bureu op hunne beurt de kans deden verkeeren, toen lieten uwe mannen heel gereedelijk de wapens zakken en gaven zij zich over.

Ziedaar, op mijn woord van eerlijk man, wat er gebeurd is en waarom ik krachtens de wet bevolen heb hen te ontwapenen en naar de gevangenis te leiden!

— Bij Belzebuth! riep de graaf schokschouderend, dat alles is de moeite niet waard om u daarvoor zoo heet gebakerd aan te stellen!

— Dat kan uw oordeel zijn, heer, maar het is stellig het onze niet!

— Wat, kerel! Gij durft uw oordeel stellen naast dat van den graaf van Meersenburg! riep nu de heer van Gellenghe. Dat gaat nu toch te ver!

— Ja, Boso, vervolgde de burgheer honend, het oordeel van een gewezen laat naast het mijne!... En zich tot Lieven keerend:

Komaan, die grap heeft al te lang geduurd! Geef mijne lieden hunne wapens terug en laat hen aanstonds in vrijheid gaan. Ik zal hun morgen door den scherprechter eenige zweepslagen doen toedienen....

— Heer graaf, was het bedaarde antwoord, het is ongelukkiglijk niet de eerste maal dat uwe lieden zich aan zulke ergerlijke feiten schuldig maken! Er dient een voorbeeld gesteld te worden.

— Welhoe, gij durft weigeren, wanneer ik u iets verzoek?

— Ik doe mijn plicht!

— Uw plicht!... En zoo ik gebied?...

— Dan moet ik uwe edelheid eerbiedig er op wijzen dat ik handel volgens de wet. Het misdrijf is gepleegd binnen de muren en op het rechtsgebied der gemeente van Meersenberg. Het charter door u en den hertog van Brabant bezworen en bezegelt zegt uitdrukkelijk:

„Indien iemand misdrijf heeft gepleegd jegens een ingezetene der gemeente, zullen de burgermeester en de gezworvenen, indien hun daarvan onder eed aanklacht gedaan wordt, recht spreken over lijf en goed van den schuldige.”

— Maar de beschuldigten zijn geene poorters, riep de graaf verbolgen. Ze zijne mijne krijgslieden en behooren tot mijne rechtsmacht!

— Edele heer, onze keure voorziet dit geval en zegt:

„Indien de schuldige op heeterdaad betrapt wordt mag ieder wethouder der stad hem in de stedelijke gevangenis doen opsluiten. De gezworvenen zullen binnen de vier dagen daaropvolgend hun vonnis vellen. Dit vonnis zal aanstonds medegedeeld worden aan de gemeente, den heer of de kerkelijke overheid tot wier jurisdictie de schuldige behoort. Deze gemeente, heer of kerkelijke overheid zullen het uitgesproken vonnis voltrekken. Blijven zij aan dien plicht te kort, dan heeft de gemeente het recht met geweld van wapens of anderszins zich daarover voldoening te verschaffen.”

— Wat spreekt die snaak mooi! 't Is een echt klerk! onderbrak Boso van Gellenghe.

Lieven stoorde zich niet aan dit spottend gezegde en vervolgde:

— Ik, Lieven de wapensmid, gekozen gezworven dezer gemeente, beschuldig uwe lieden van aanslag op vrije ingezetenen van Meersenberg, van smaad en opstand met de wapenen tegen de overheden, gepleegd binnen ons rechtsgebied. Zij zullen in de gevangenis opgesloten worden en morgen zullen de gezworvenen beslissen over het geval.

— Ge weigert dus? Voor de laatste maal...

— Wij houden er aan dat orde en rust binnen onze muren gehandhaafd worden! En het is te hopen dat uwe edelheid, na kalme overweging, ons besluit zal goedkeuren!

Zich daarna tot de piekeniers wendend beval hij met vaste stem:

— Voort met hen!

De stoet zette zich in beweging. Graaf Hugo keek de vertrekkenden een oogenblik na, uitte een gesmoorde verwensching en schudde dreigend de vuist.

— Zóó ver is het dus gekomen, gromde hij sidderend van drift, zóó ver! Welke vernedering!

Boso keek zijn gezelschap spotachtig aan.

— Aan wien de schuld, Hugo? Haddet gij vroeger naar mijn goeden

raad geluisterd dan ware u thans die vernedering gespaard gebleven! Want eene vernedering is het, eene bloedige vernedering!

— Dat gemeene volk, gewapend met zijne keure, laat zich thans alles voorstaan. Vier jaar geleden kropen zij voor mij in het stof! Ik had het recht hen als trekdieren voor ploeg of wagen te spannen, hen naar goeddunken te belasten, in den kerker te doen werpen, door den beul te doen opknoopen, of hen weg te schenken of te verkoopen! En nu durven zij mij, hunnen wettigen meester, trotseeren! Ik zal mij echter wreken en dit hondsgebroed met roede en zweep die gekke verwaandheid en hemeltergende denkbeelden van vrijheid en gelijkheid uit den romp doen ranselen!

— Ik deel uwe verontwaardiging, vriend! Ja, de gemeente is eene uitvinding des duivels om den adel te kwellen!.... Gemeente.... Dat afschuwelijk woord, dat ons als een vloek in de ooren klinkt, beteekent voor die ellendelingen, dat ons gezag over hen nog maar bij name bestaat! Het beteekent dat, zoo zij inbreuk maken op onze privilegiën, zooals de jacht, het visschen, het duiventil-recht, en het fokken van konijnen, zij kerker, schandpaal noch galg te vreezen hebben en er met eene lichte geldboete afkomen.* Het beteekent dan nog dat zij volkomen ontslagen zijn van de buitengewone geldheffingen, welke de edelen steeds het recht hadden te doen!

— Op mijn ridderwoord, Boso, verklaar ik u dat, eer de zon zesmaal haren loop om de aarde zal volbracht hebben, de gemeente van Meerssenberg niet meer bestaan zal, en dat ik weder, gelijk mijne roemrijke voorvaderen, heer en meester zal zijn over de goederen, welke mijn geslacht sedert eeuwen bezeten heeft.

Onder het uiten dier woorden, wierp hij eenen langen, onheilsPELLenden blik op het raadhuis, waarvan enkele vensters verlicht waren. Daarna wendde hij zijn paard om en verwijderde zich in de richting van zijn kasteel.

* Niets beantwoordde meer aan de strijdlustige, ruwe hartstochten van den leenroerigen adel dan het wreede jachtvermaak. Het jachtrecht behoorde uitsluitelijk aan den leengoedbezitter. Daar de grond zijn eigendom was, werd het wild, dat er op leefde, aangezien als de vrucht van dien grond. Het was den laten zelfs verboden kleine vogels te vangen 't zij met het net, 't zij met lokfluitjes of met lijnroeden. Het was streng verboden de eieren te vernietigen of te rooven van kwakfels, patrijzen of fazanten. *In de XVIe eeuw werd door koning Hendrik IV van Frankrijk eene wet uitgevaardigd, krachtens dewelke de doodstraf werd toegepast op dengene, die voor de tweede maal betrapt werd op het vangen van wild bij middel van strikken of stroppen!* (Zie Histoire de la classe ouvrière par Robert (du Var), 2e deel, bl. 257).

De waterloopen en vijvers waren uitsluitelijk het eigendom der heeren. Niemand mocht visschen dan met hunne toelating, en deze werd slechts peperduur verkocht. 's Nachts mocht niemand visschen; evenmin op Zon- of feestdagen. In den winter het ijs breken om te visschen was een diefstal, die zeer streng gestraft werd.

De edelen hadden alleen het recht een duivenhok of duiventil te bezitten. Dit was een voorrecht, waaraan zij het allergrootste gewicht hechten. Om dit recht beter te doen eerbiedigen verklaarden zij dat de duiven huisdieren waren en, meer nog, zij verhieven ze tot den rang van onroerende goederen! Het was verboden duiven te schieten op boete van twintig Parijsche ponden, en erger nog, men liep gevaar als dief vervolgd en ter dood veroordeeld te worden. (Zie Histoire de la classe ouvrière, 2e deel, bl. 253.)

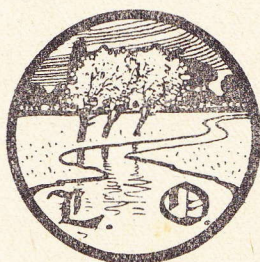
Niemand, buiten de edelen, mocht eene konijnenfokkerij hebben, op boete van vijftig Parijsche ponden! Hij, die het waagde in zulke fokkerij te jagen, werd als dief vervolgd en tot de doodstraf verwezen! (Histoire de la classe ouvrière, 2e deel bl. 254).

GEMEENTE!

EEN VERHAAL UIT DE XIIe EEUW.

DOOR

C. DE KINDER.

LODEWIJK OPDEBEEK

Uitgever.

— ANTWERPEN —

1914.